

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 389/2014-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 68, Košice, konajúcou prostredníctvom konateľ a advokáta JUDr. Daniela Blyšťana, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 219/2012 a jeho uznesením z 25. septembra 2013, postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoE 378/2011 a jeho uznesením z 20. júla 2011 a postupom Okresného súdu Lučenec v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 290/2011 a jeho uznesením z 11. mája 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júla 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 68, Košice, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Daniela Blyšťana, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 219/2012 a jeho uznesením z 25. septembra 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“), postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoE 378/2011 a jeho uznesením z 20. júla 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a postupom Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 290/2011 a jeho uznesením z 11. mája 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“).

Sťažovateľka je právnickou osobou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva. Na základe poisťných zmlúv uzavretých medzi sťažovateľkou a povinnou sa táto zaviazala platiť dohodnuté poistné. Povinná v rozpore s poisťnou zmluvou dohodnuté poistné nezaplatila. Sťažovateľka sa v súlade s uzavretou rozhodcovskou doložkou obrátila na Arbitrážny súd Košice (ďalej len „arbitrážny súd“), ktorý rozhodcovským rozsudkom sp. zn. 3 C 1351/2009 z 8. marca 2010 zaviazal povinnú na zaplatenie dlžnej sumy s príslušenstvom.

Keďže povinná túto sumu v lehote vyplývajúcej z rozhodcovského rozsudku nezaplatila, sťažovateľka podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie

na podklade rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu. Súdny exekútor predložil okresnému súdu žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v prospech sťažovateľky. Následne okresný súd konajúci prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka vyzval súdneho exekútora na doplnenie návrhu a po doručení požadovaných listín napadnutým uznesením *„žiadost' súdneho exekútora o vydanie poverenia bez akejkoľvek ďalšej procesnej činnosti (vyjadrenie oprávneného, pojednávanie) zamietol“*. Sťažovateľka zdôrazňuje, že súd prvého stupňa nedisponoval rozhodcovským spisom, a *„preto ani nemohol vykonávať prieskumné konanie“*. Podľa sťažovateľky okresný súd svojím postupom *„nanovo konštruoval skutkový stav...“*, pričom mu *„bolo upreté jeho právo na vyjadrenie sa k správnosti, pravosti a úplnosti listinných dôkazov, ako aj ich obsahu“*.

Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol napadnutým uznesením krajský súd tak, že uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd ako dovolací súd tak, že dovolanie odmietol.

Vo vzťahu k najvyššiemu súdu sťažovateľka uvádza, že v napadnutom uznesení síce konštatuje, že *„vo fáze exekučného konania, v ktorom sa skúma, či žiadost' o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom... V tomto štádiu súd nevykonáva dokazovanie... postačujúce totiž je, ak sú rozhodujúce skutočnosti osvedčené okolnosťami vyplývajúcimi zo spisu vrátane do neho založených listín“*, ale jeho rozhodnutie *„je v tomto smere arbitrárne a nepreskúmateľné, pretože tento jeho záver nie je nijako odôvodnený“*. Sťažovateľka tiež namieta, že dovolací súd sa vôbec nevysporiadal s jej *„argumentmi uvedenými v dovolaní podporujúcimi právny názor o odôvodnenosti nariadenia pojednávania...“*.

Sťažovateľka zdôrazňuje, že ak *„Všeobecné súdy v exekučnom konaní o žiadosti o udelenie poverenia rozhodli bez nariadenia pojednávania“*, tak takýto *„je v rozpore so zákonom, nakoľko nenariadenie pojednávania v exekučnom konaní za situácie, v akej sa ocitol sťažovateľ (exekučný súd v skutočnosti nevykonal prieskum rozhodcovského spisu, ale samostatné nové dokazovanie skutkového stavu, na základe ktorého dospel k opačným*

právnym záverom, ako súd v základnom nachádzacom konaní, čo viedlo ku faktickému zrušeniu účinkov exekučného titulu sťažovateľa) nemá oporu v Občianskom súdnom poriadku ani v Exekučnom poriadku“.

Popri procesno-právných pochybeniach namieta sťažovateľka aj právny názor v jej veci konajúcich všeobecných súdov týkajúci sa neplatnosti, resp. neprijateľnosti rozhodcovskej doložky. Sťažovateľka tvrdí, že v jej veci „k záveru o neprijateľnosti rozhodcovskej doložky dospeli bez toho, aby preskúmali individuálnosť dojednaní rozhodcovskej doložky...“, pričom v tejto súvislosti argumentuje, že „Zákon použitie rozhodcovskej zmluvy v spotrebiteľských zmluvách nezakazuje. Nie každá rozhodcovská doložka je teda automaticky (ex lege) neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Neprijateľnou zmluvnou podmienkou je iba taká rozhodcovská doložka, ktorá spôsobuje hrubý nepomer v neprospech spotrebiteľa (pozri IV. ÚS 55/2011), ak nebola súčasne individuálne dojednaná. Záver o nekalom charaktere rozhodcovskej doložky nevyplýva zo samotnej jej existencie, ale z konkrétnych skutkových okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré môžu spôsobiť, že procesné postavenie spotrebiteľa môže byť v hrubom nepomere ku procesnému postaveniu dodávateľa.“.

Sťažovateľka argumentuje, že „Odpoveď na otázku ktorá doložka zo všetkých do úvahy pripadajúcich je neprijateľnou, predpokladá skúmanie, teda zisťovanie odlišností, ktoré je možné vykonať iba na základe zistenia konkrétnych skutkových okolností prípadu. ... Toto exekučné súdy nedodržali.“.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka poukazuje na Smernicu 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica“ alebo „smernica o nekalých podmienkach“), na základe ktorej sa následne prostredníctvom novelizácie Občianskeho zákonníka vykonanej zákonom č. 150/2004 Z. z. premietla do domáceho právneho poriadku zvýšená ochrana spotrebiteľa. V nadväznosti na označenie smernicu sťažovateľka uvádza, že z jej „devätnásteho odôvodnenia vyplýva, že zámerom smernice je, aby zmluvné podmienky v poisťných zmluvách nepodliehali Smernici 93/13/EHS, ak splňajú tam vymedzené kritériá...“.

Sťažovateľka argumentuje tiež s poukazom na judikatúru súdnych orgánov Európskej únie, pričom v tejto súvislosti uvádza, že *„Povinnosť úplne a dôkladne preskúmať skutkový stav pri rozhodovaní o nekalej povahe zmluvnej podmienky stanovil aj Súdny dvor Európskych spoločenstiev vo svojej judikatúre (bod 57 rozsudku Asturcom C-40/08; bod 37 rozsudku Cofidis C-473/00; bod 35 rozsudku Pannon GSM C-243/08). ESD tiež vyslovil, že vnútroštátny súd musí ex offio nariadiť vykonávanie dôkazov s cieľom zistiť, či skúmané ustanovenie patrí do pôsobnosti smernice, a v prípade, že je to tak, posúdiť ex offio prípadnú nekalú povahu tohto ustanovenia. (Rozsudok ESD vo veci C-137/08 VB Pénzügyi Lízing Zrt. Proti Ferencovi Schneiderovi). Aj zo samotnej judikatúry ESD teda vyplýva povinnosť súdu rozhodovať na základe riadne vykonaného dokazovania a riadne zisteného skutkového stavu...“*. Tento príkaz bol exekučnými súdmi porušený, pretože súdy riadne nezistili skutkový stav a pri jeho zisťovaní nepoužili príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a na účely riadne vykonaného dokazovania nenariadili pojednávanie.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu sťažovateľka zdôrazňuje, že na prvom stupni okresný súd rozhodoval vyšším súdnym úradníkom, pričom v jej veci bolo vykonané *„dokazovanie bez účasti účastníkov konania a bez nariadenia pojednávania za obsadenia súdu vyšším súdnym úradníkom, t. j. procesný postup, ktorý je dokazovaním, a súd ho môže riadne vykonať jedine na pojednávaní za obsadenia sudcom, vykonal vyšší súdny úradník. Okolnosť, že takto Okresný súd Lučenec konal, znamená porušenie práva sťažovateľa na zákonného sudcu...“*.

V podaní označenom ako *„Doplnenie právnej argumentácie sťažovateľa k sp. zn. Rvp 16693/2013“* doručenom ústavnému súdu 4. septembra 2013 sťažovateľka poukazuje na rozhodovaciu činnosť samotného ústavného súdu, predovšetkým na jeho nález sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 vydaný v jej (v zásade) identickej veci.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že napadnutými rozhodnutiami najvyššieho súdu,

krajského súdu a okresného súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, boli porušené jej základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zruší sťažnosťou napadnuté rozhodnutia a vec vráti na ďalšie konanie okresnému súdu. Sťažovateľka sa tiež domáha úhrady trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv napadnutým uznesením okresného súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu mohla sťažovateľka podať odvolanie (čo aj využila), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť v posudzovanej veci o odvolaní sťažovateľky vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

II.2 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľka sa v sťažnosti minimálne venuje výhradám proti skutkovým a právnym záverom krajského súdu vyjadreným v jeho napadnutom uznesení, ktorým potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie na základe rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu. V zásade len vo všeobecnej rovine poukazuje na nedostatočnosť jeho odôvodnenia, nevysporiadanie sa s jej odvolacími dôvodmi a neodstránenie pochybení okresného súdu.

Námietky, ktoré sťažovateľka formuluje proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, sú založené predovšetkým na jej nesúhlase s názorom dovolacieho súdu, podľa ktorého v jej veciach neboli naplnené dôvody prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) OSP, hoci okresný súd v predmetnej veci podľa jej tvrdenia vykonával dokazovanie listinami, ale napriek tomu v predmetnej veci nenariadil pojednávanie, a tak ju ako účastníčku konaní neoboznámil s vykonanými dôkazmi a neumožnil jej vyjadriť sa k nim, pričom krajský súd takýto postup okresného súdu potvrdzujúcimi uzneseniami odobril. Sťažovateľka tiež tvrdí, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je nedostatočne odôvodnené a arbitrárne.

V nadväznosti na námietky sťažovateľky ústavný súd v prvom rade poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže ustanoveným postupom domáhať svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

V súlade s čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo na to, aby sa jeho vec verejne prerokovala... a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd poznamenáva, že prípadné porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 36 listiny) a jeho porovnateľného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru možno posudzovať spoločne, keďže nie sú medzi nimi zásadnejšie odlišnosti (m. m. IV. ÚS 195/07).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal

ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania.

II.2.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Z už uvedeného vyplýva, že podstatu argumentácie sťažovateľky tvorí námietka, že okresný súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie podľa § 44 Exekučného poriadku vykonal dokazovanie bez toho, aby nariadil pojednávanie, čím jej odňal možnosť vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom alebo prípadne navrhnúť vlastné dôkazy na vyvrátenie záverov okresného súdu. Uvedený nedostatok pritom nenapravil v predmetnej veci ani krajský súd a následne ani najvyšší súd v rámci konania o jej dovolaní. Sťažovateľka v tejto súvislosti ďalej namieta, že v jej veci konajúce všeobecné súdy jej neumožnili vyjadriť sa k vykonávanému dokazovaniu ani mimo nariadenia pojednávania a neumožnili jej uniesť dôkazné bremeno, čo samo osebe podľa jej názoru postačuje pre záver o porušení ňou označených práv. Podľa názoru sťažovateľky je napadnuté uznesenie najvyššieho súdu arbitrárne a zjavne nepreskúmateľné a postup najvyššieho súdu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odporujúci označeným článkom ústavy a dohovoru.

Ústavný súd v súvislosti s rozhodovaním o sťažnosti sťažovateľky z vlastnej rozhodovacej činnosti zistil, že v ostatnom období mu bolo doručených viacero v zásade

identických sťažností sťažovateľky, v ktorých táto s odkazom na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 v jej identickej veci poukazovala na právny záver vyslovený ústavným súdom obsiahnutý v označenom rozhodnutí týkajúci sa zabezpečenia záruk kontradiktórnosti konania pri preskúmvaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Podľa právneho názoru vysloveného ústavným súdom v označenom náleze *«v prerokúvanej veci okresný súd i krajský súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku neobmedzili svoje skúmanie len na obsah exekučného titulu, návrhu na vykonanie exekúcie a žiadosti o vydanie poverenia, ale nad rámec toho preskúmali aj obsah poistnej zmluvy s pripojenými všeobecnými poistnými podmienkami a na ten účel nimi vykonali listinný dôkaz. Z takto vykonaného listinného dôkazu dospeli súdy k (odchylnému) skutkovému stavu, na ktorom založili svoj právny záver o právnej povahe rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky a v dôsledku toho o jej neplatnosti. Týmto postupom v podstate znemožnili sťažovateľke uplatniť svoje právo priznané exekučným titulom, ktorého účinky (§ 37 rozhodcovského zákona) sa v zásade zhodujú s účinkami právoplatného rozsudku, teda právoplatne priznaného nároku. Za týchto okolností bolo podľa názoru ústavného súdu povinnosťou minimálne okresného súdu dať sťažovateľke priestor, aby sa zoznámila s dôkazmi, ktoré okresný súd vykonal, a skutkovými zisteniami, ktoré z nich vyvodzuje, a vyjadrila sa k nim, ako aj aby prípadne navrhla iné dôkazy na vyvrátenie týchto skutkových zistení. Uvedený priestor nevyhnutne nevyžaduje konanie pojednávania, vyžaduje však písomné alebo ústne vypočutie sťažovateľky k uvedeným otázkam. Len týmto postupom dôjde ku skutočnému naplneniu práva sťažovateľky na prerokovanie (takto vymedzenej odlišnej) veci „v jej prítomnosti“ a na „vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom“, ktoré jej zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.»*. Na tomto základe ústavný súd v označenom náleze rozhodol, že najvyšší súd porušil základné práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže síce mal k dispozícii efektívne právne prostriedky nápravy pochybení, ktorých sa dopustili v predmetnej veci konajúce a rozhodujúce nižšie všeobecné súdy, ale ich nevyužil (neuplatnil).

Po vydaní nálezú ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 III. senát ústavného súdu vo svojich rozhodnutiach sp. zn. III. ÚS 433/2013 z 10. septembra 2013,

sp. zn. III. ÚS 455/2013 z 26. septembra 2013 a sp. zn. III. ÚS 480/2013 z 2. októbra 2013 a I. senát v uznesení sp. zn. I. ÚS 641/2013 z 30. októbra 2013 odmietli identické sťažnosti sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pričom v uzneseniach sp. zn. I. ÚS 675/2013 z 13. novembra 2013, sp. zn. I. ÚS 14/2014 z 23. januára 2014 a sp. zn. I. ÚS 41/2014 z 29. januára 2014 I. senát vyslovil právny názor, podľa ktorého

«Pokiaľ sťažovateľka „in concreto“ namietala skutočnosť, že sa nemohla vyjadriť k vykonávanému dokazovaniu zo strany okresného súdu v súvislosti s rozhodovaním o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi, ústavný súd predostiera, že z pohľadu „materiálneho“ uvedenú možnosť sťažovateľka mala a aj ju využila v rámci ňou podaných opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) a v rozsahu veci primeranom sa s touto jej obranou zaoberali aj vyššie súdy (krajský súd a najvyšší súd). Z hľadiska princípu materiálnej pravdy reálny proces v danej veci teda zabezpečil, aby sa všeobecné súdy v rámci inštančného postupu zaoberali aj podstatnými dôvodmi uvádzanými sťažovateľkou v sťažnosti, aj keď nie podľa predstáv sťažovateľky, t. j. v rámci konania pred okresným súdom, ale v jeho celostnom priebehu.» (pozri I. ÚS 675/2013, I. ÚS 14/2014 bod 38, I. ÚS 41/2014)

V konkrétnych okolnostiach veci sťažovateľky bola podľa názoru IV. senátu ústavného súdu z hľadiska prípadného vyslovenia porušenia ňou označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru podstatná odpoveď na otázku, či možno pochybenie súdu prvého stupňa spočívajúce v tom, že nedal sťažovateľke možnosť vyjadriť sa k svojim skutkovým zisteniam a z nich vyplývajúcejmu (novému) právnomu posúdeniu veci, ktoré zakladajú dôvod na zamietnutie žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (hoci žiadosť súdneho exekútora preskúmal nad rámec uvedený v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku), konvalidovať v odvolacom (príp. dovolacom) konaní.

Zistenie, že o v zásade identických veciach sťažovateľky rozhodujú senáty ústavného súdu rozdielne, viedlo IV. senát ústavného súdu k uplatneniu postupu podľa § 6 zákona o ústavnom súde, v rámci ktorého IV. senát ústavného súdu predložil kľúčové právne názory I., II. a III. senátu ústavného súdu vyslovené v ich doterajších rozhodnutiach

o v zásade identických sťažnostiach sťažovateľky na posúdenie plénu ústavného súdu na účel zjednotenia právnych názorov pri rozhodovaní o dosiaľ nerozhodnutých sťažnostiach sťažovateľky.

Plénum ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov prerokovalo na neverejnom zasadnutí 7. mája 2014, pričom prijalo toto stanovisko:

„Pri preskúmaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 Exekučného poriadku) sa môžu primerane uplatniť ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vzťahujúce sa na dokazovanie. Ak exekučný súd pri preskúmaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie vychádza aj z iných listín (či iných dôkazov) než tých, ktoré sú výslovne uvedené v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), a na tomto základe posúdi exekučný titul v neprospech oprávneného, je povinný dať mu možnosť vyjadriť sa k podkladom svojho preskúmania; ak tak exekučný súd neurobí, zakladá jeho rozhodnutie dôvod na vyslovenie porušenia základného práva oprávneného vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Pre ústavnú konformnosť konania ako celku postačuje, ak je oprávnenému táto možnosť reálne poskytnutá v odvolacom konaní“ (ďalej len „zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu“).

Keďže podľa § 6 zákona o ústavnom súde je senát v ďalšom konaní viazaný uznesením pléna ústavného súdu o zjednotení odchylných právnych názorov, II. senát ústavného súdu aplikoval právne závery vyslovené v zjednocujúcom stanovisku pléna ústavného súdu aj na veci sťažovateľky posudzované v tomto konaní.

S prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľka napáda postup a rozhodnutia najvyššieho súdu vydané v rámci konaní o dovolaní, ústavný súd poukazuje aj na svoju judikatúru, podľa ktorej otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu (m. m. III. ÚS 480/2013).

Najvyšší súd v napadnutom uznesení, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu krajského súdu ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP, k dovolaciemu dôvodu uplatnenému sťažovateľkou podľa § 237 písm. f) OSP uviedol, že dovolaním je napadnuté rozhodnutie vydané v štádiu exekučného konania, v ktorom exekučný súd posudzoval splnenie zákonom ustanovených procesných predpokladov na udelenie poverenia súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie. V tomto štádiu, v ktorom exekučný súd skúma, či žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku), sa vychádza z tvrdení oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu, pričom v tomto štádiu sa dokazovanie nevykonáva, pretože postačuje, ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami vyplývajúcimi zo spisu vrátane do neho založených listín. Dovolací súd tiež uviedol, že *„Dokazovanie (vyžadujúce nariadenie pojednávania s možnosťou účasti oprávneného i povinného) neprichádza do úvahy aj z tohto dôvodu, aby sa nezmaril účel exekúcie, o ktorej sa má povinný prvýkrát dozvedieť... až dorúčením upovedomenia o začatí exekúcie...“*. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa oboznamovanie s obsahom listín, ktoré je zamerané na posúdenie splnenia podmienok konania a predpokladov na vyhovie žiadosti súdneho exekútora o poverenie na vykonanie exekúcie, podľa názoru najvyššieho súdu nemusí vykonávať na pojednávaní a za prítomnosti oprávneného a povinného.

V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd uvádza, že jeho obsah tvoria dve relatívne samostatné práva (súčasť), a to právo na verejné prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov a v prítomnosti účastníka a právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom. Formulácia uvedeného odseku naznačuje, že tieto práva nie sú navzájom nevyhnutne previazané – právo na verejné prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov v prítomnosti účastníka zaručuje uvedené ustanovenie i v takých veciach, kde nedochádza k žiadnemu dokazovaniu, a naopak, právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom má účastník aj tam, kde sa formálne pojednávanie nevykonáva. Preto treba i čl. 48 ods. 2 ústavy vykladať tak, že právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom je nezávislé od práva na konanie (verejného) pojednávania.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje aj na systematickú súvislosť medzi § 44 ods. 2 a § 44 ods. 5 Exekučného poriadku, z ktorej možno vyvodit', že okrem prípadov výslovne uvedených v odseku 5 nie je konanie o vydanie poverenia súdnemu exekútorovi kontradiktórnym konaním, pričom účasť povinného sa v ňom predpokladá len výnimočne, a to v takých prípadoch, kde mu treba vytvorit' priestor na uplatnenie prípadných námietok [napríklad v podobe návrhu na samostatné (ne)uznanie exekučného titulu]. Navyše, vzhľadom na účel exekúcie je opodstatnené vytvorenie určitého „efektu prekvapenia“ voči povinnému, aby tento nemohol pred doručením upovedomenia zmarit' uspokojenie priznaného nároku. Nevyhnutným dôsledkom nariadenia pojednávania, na ktoré by bolo treba povinného predvolať (pozri § 115 ods. 1 OSP), by však bolo, že by sa o exekúcii dozvedel, čo by v konečnom dôsledku mohlo mať za následok zmarenie účelu exekúcie.

Konanie pojednávania si nevyhnutne nevyžaduje ani požiadavka, aby bola vec prerokovaná v „prítomnosti“ účastníka. Podľa názoru ústavného súdu je pojem „v prítomnosti“ účastníka potrebné vykladať nie doslovne, ale funkčne, teda aby spôsob a postup konania zaručoval, že účastník bude mať možnosť vnímať postup súdu a podľa toho náležite zamerať svoju procesnú aktivitu. Preto je možné právo na prerokovanie veci „v prítomnosti“ účastníka rešpektovať aj tým, že súd účastníka upovedomí a dá účastníkovi možnosť vyjadriť sa k nej, napríklad aj písomne. Tieto prípady možno zároveň považovať za prípady, v ktorých zákon z takéhoto prerokovania veci vylučuje verejnosť, a to v súlade s poslednou vetou čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. II. ÚS 499/2012).

Vychádzajúc z dosiaľ uvedeného, ústavný súd zastáva názor, že nenariadením pojednávania na prerokovanie žiadosti súdneho exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nedošlo.

Sťažovateľka tiež namieta, že v jej veci konajúce všeobecné súdy jej neumožnili vyjadriť sa k vykonávanému dokazovaniu ani mimo nariadenia pojednávania a neumožnili

jej tak uniesť dôkazné bremeno, čo samo osebe postačuje pre záver o porušení jej označených práv.

Ústavný súd v nadväznosti na túto námietku sťažovateľky v prvom rade zdôrazňuje, že je to predovšetkým okresný súd ako súd prvostupňový, ktorý by v zásade mal vykonať všetky skutkové zistenia a príslušné dokazovanie pre náležité rozhodnutie vo veci. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Csipai a spol. C-472/11 z 21. 2. 2013), podľa ktorej čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach sa majú vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval *ex offo* nekalú povahu zmluvnej podmienky, nemusí na to, aby mohol vyvodiť dôsledky tohto konštatovania, čakať, či spotrebiteľ informovaný o svojich právach navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená. Zásada kontradiktórnosti však vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý v rámci preskúmania *ex offo* konštatoval nekalú povahu zmluvnej podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy. Súd musí teda dodržiavať zásadu kontradiktórnosti najmä vtedy, ak rozhoduje v spore na základe dôvodu uplatneného bez návrhu (rozsudok z 2. 12. 2009 vo veci C-89/08). Rovnako Súdny dvor Európskej únie už rozhodol, že zásada kontradiktórnosti znamená vo všeobecnosti právo účastníka konania oboznamovať sa s dôkazmi a vyjadreniami predloženými súdu a vyjadrovať sa k nim (rozsudok vo veci Varec zo 14. 2. 2008, C-450/06), ako aj to, že je v rozpore so základnými právnymi zásadami, pokiaľ súdne rozhodnutie vychádza zo skutkových okolností alebo dokumentov, s ktorými sa účastníci konania nemohli zoznámiť a ku ktorým sa tak nemohli vyjadriť (rozsudok z 22. 3. 1961 vo veci Snupat v. Vysoký úradu, 42/59).

Vzhľadom na doteraz uvedené, rešpektujúc citované zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2014 zo 7. mája 2014, v súvislosti so sťažovateľkinou nosnou argumentáciou ústavný súd uzatvára, že aj na vec sťažovateľky možno vzťahovať ustálený právny názor ústavného súdu, podľa ktorého sťažovateľka mala z pohľadu „materiálneho“ možnosť vyjadriť sa k skutkovým zisteniam okresného súdu a z nich

vyplývajúcejmu (novému) právnomu posúdeniu veci, ktoré zakladali dôvod na zamietnutie žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, čo aj využila v rámci ňou podaného opravného prostriedku (odvolania), a v rozsahu veci primeranom sa s touto jej obranou zaoberal krajský súd v rámci odvolacieho konania (m. m. I. ÚS 675/2013, I. ÚS 14/2014 bod 38, I. ÚS 41/2014).

Pre ústavnú udržateľnosť napadnutého postupu a uznesenia najvyššieho súdu postačuje, aby bola zásada kontradiktórnosti dodržaná v konaní ako celku (v posudzovanom prípade v konaní pred odvolacím súdom). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že „Presadzovanie názoru, že na každom jednom stupni súdnictva musí byť uvedená zásada dodržaná bez výnimky, by podľa názoru ústavného súdu odvolaciemu súdu v zásade prisúdilo len funkciu akéhosi kasačného orgánu bez reálnej možnosti konvalidovať prípadné procesné nedostatky vlastným postupom“ (napr. I. ÚS 742/2013, II. ÚS 59/2014, III. ÚS 401/2013, IV. ÚS 70/2014).

V súlade s uvedeným ústavný súd opätovne poukazuje na to, že v posudzovanej veci sťažovateľka mala reálnu možnosť oboznámiť sa s dôvodmi zamietnutia žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie už z uznesenia okresného súdu, proti ktorému aj podala odvolanie, v ktorom sa k týmto dôvodom vyjadrila. Preto aj keď okresný súd ústavne neakceptovateľným spôsobom pochybil, keď nedal sťažovateľke možnosť vyjadriť sa k listinným dôkazom, jeho preskúmaniu ani k ním uskutočnenému právnomu posúdeniu, jeho pochybenie nemožno pričítať na ťarchu najvyššieho súdu, keďže tieto procesné nedostatky boli odstránené v rámci odvolacieho konania. Z uvedeného dôvodu nemožno považovať napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ani jeho postup, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého uznesenia, za taký, ktorý porušuje sťažovateľkino základné právo vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pokiaľ sťažovateľka namieta, že najvyšší súd neodôvodnil odklon od judikatúry ústavného súdu, na ktorý poukázala v podanom dovolaní (nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 60/04), pričom uviedla, že bolo povinnosťou najvyššieho súdu svoje odlišné stanovisko zdôvodniť, pretože sa riešila analogická právna otázka, ktorá už bola právoplatne

vyriešená podstatne odlišným spôsobom, ústavný súd poukazuje na svoje vyjadrenie obsiahnuté v náleze sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013, v ktorom uviedol, „že tam riešená situácia bola odlišná. Tam totiž súd rozhodoval o odklade už nariadenej exekúcie, ktorému vyhovel, pričom sťažovateľom bol práve oprávnený, ktorý bol týmto postupom dotknutý. Oprávnený má totiž záujem na pokračovaní exekúcie a pokiaľ sa súd chce stotožniť s argumentmi povinného o odklade, má oprávnený v zásade právo predniesť svoje protiargumenty a donútiť súd, aby mu na podstatné z nich dal riadnu odpoveď. V tu prerokúvanej veci však, ako už bolo uvedené, ide o situáciu presne opačnú, v dôsledku čoho na ňu nemožno aplikovať závery uvedené v citovanom náleze.“.

V súvislosti s „devätnástym odôvodnením“ smernice o nekalých podmienkach sťažovateľka namieta, že všeobecné súdy nezohľadnili špecifikum dané citovaným odôvodnením, ktoré *z pod vecného rozsahu smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vyníma zmluvné podmienky v poisťných zmluvách*, pričom podľa sťažovateľky cieľom citovanej smernice podľa jej „devätnásteho odôvodnenia“ je, že *dohoda o rozhodcovskom konaní nemôže byť neprijateľnou podmienkou, ak je dohodnutá v poisťnej zmluve*.

Ústavný súd sa stotožňuje s tou časťou argumentácie sťažovateľky, v rámci ktorej uvádza, že nie každá rozhodcovská doložka predstavuje automaticky neprijateľnú zmluvnú podmienku. Je totiž nepochybné, že k záveru o jej neprijateľnosti môže príslušný všeobecný súd dospieť len na základe komplexného posúdenia príslušnej spotrebiteľskej zmluvy.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na sťažovateľkou uvádzané „devätnáste odôvodnenie“ smernice o nekalých podmienkach, podľa ktorého „*keďže na účely... smernice sa hodnotenie nekalého charakteru netýka podmienok, ktoré popisujú hlavný predmet zmluvy ani vzťah kvalita/cena tovaru alebo dodávaných služieb; keďže hlavný predmet zmluvy a vzťah cena/kvalita môže byť napriek tomu braný do úvahy pri hodnotení primeranosti ostatných podmienok...*“ vyplýva, že len hlavný predmet zmluvy (v okolnostiach posudzovanej veci je hlavným predmetom poisťnej zmluvy poisťné krytie poskytnuté dodávateľom, pozn.) a vzťah ceny a kvality tovaru alebo dodávanej služby sú

vyňaté z posúdenia neprijateľnosti zmluvných podmienok. Zároveň však platí, že aj hlavný predmet zmluvy a vzťah ceny a kvality dodávanej služby môžu byť brané na zreteľ pri hodnotení primeranosti ostatných podmienok (rozumej ostatných podmienok poistnej zmluvy). Z citovaného odôvodnenia smernice o nekalých podmienkach však nevyplýva vyňatie poistných zmlúv z vecného rozsahu smernice o nekalých podmienkach en bloc, a rovnako ani nemožnosť posúdenia nekalého charakteru podmienky zakladajúcej právomoc rozhodcovského súdu rozhodnúť spor vyplývajúci z poistnej zmluvy.

Vo svojej konštantnej judikatúre ústavný súd tiež uvádza, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenia najvyššieho súdu uvedené požiadavky na odôvodnenie napĺňajú.

Sťažovateľka tiež namieta, že k porušeniu jej práv podľa ústavy, listiny a dohovoru došlo aj tým, že najvyšší súd sa v posudzovanej veci nedostatočne zaoberal dôvodnosťou je dovolacej námietky podľa § 237 písm. f) OSP založenej na tvrdení, že napadnuté uznesenia krajského súdu je nepreskúmateľné (arbitrárne), keďže je nedostatočne odôvodnené. Ústavný súd v tejto súvislosti v zhode so svojou doterajšou judikatúrou (napr. IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 161/2012, IV. ÚS 196/2014) opakovane uvádza, že považuje za ústavne udržateľný právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP, ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Ústavný súd

nezistil v posudzovanej veci relevantné dôvody na odchýlenie sa od svojej doterajšej judikatúry, a preto dospel k záveru, že aj táto námietka sťažovateľky je zjavne neopodstatnená.

Vychádzajúc zo všetkých doteraz uvádzaných skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že medzi obsahom sťažovateľkou označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný preto pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.2.2 K namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Sťažovateľka sa tiež domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Zo sťažnosti vyplýva, že k porušeniu tohto základného práva malo podľa sťažovateľky dôjsť tým, že na okresnom súde v jej veci rozhodoval vyšší súdny úradník, a nie sudca.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Sťažovateľka síce podala proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odvolanie a následne proti tomuto uzneseniu krajského súdu dovolanie, avšak námietku nesprávneho obsadenia okresného súdu, teda že namiesto sudcu konal a rozhodoval vyšší súdny úradník, ani v jednom z týchto opravných prostriedkov neuplatnila. Formálne preto využila účinné právne prostriedky ochrany svojich práv ustanovených zákonom, avšak z materiálneho hľadiska uvedenú námietku v nich neuplatnila. Zároveň sťažovateľka v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu ani len netvrdila (tým menej preukazovala), že k nesplneniu podmienky využitia účinného právneho prostriedku ochrany práva došlo v jej prípade z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Za daných okolností neprichádzal do úvahy postup ústavného súdu v zmysle § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd v časti týkajúcej sa namietaného porušenia čl. 48 ods. 1 ústavy sťažnosť sťažovateľky smerujúcu proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.2.3 K namietanému porušeniu označených základných práv podľa ústavy a listiny a práva podľa dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Ústavný súd, majúc na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 a nasl. ústavy, už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach konštatoval, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní (t. j. pri jeho odmietnutí) je lehota sťažovateľa na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

Predmetom prieskumu zo strany ústavného súdu bola vo vzťahu k tejto časti sťažnosti námietka sťažovateľky založená na tvrdení, že napadnuté uznesenie krajského

súdu je založené na nesprávnych skutkových a právnych záveroch odvolacieho súdu a zároveň je nedostatočné odôvodnené.

Krajský súd sa v uznesení sp. zn. 1 CoE 378/2011 z 20. júla 2011 stotožnil s odôvodnením napadnutého uznesenia okresného súdu a uviedol nad jeho rámec skutočnosti, pre ktoré ho považuje za vecne správne, pričom zároveň reagoval aj na odvolacie dôvody sťažovateľky. V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu sa okrem iného uvádza:

«... Exekučný súd správne kvalifikoval poisťnú zmluvu uzavretú medzi oprávneným a povinným ako spotrebiteľskú zmluvu, pretože vyjadruje vzťah medzi spotrebiteľom a dodávateľom. Odvolateľ v odvolaní polemizuje o správnosti záveru okresného súdu, keď tvrdí, že rozhodcovský rozsudok bol vydaný podľa zákona a predmetná poisťná zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, pretože rozhodcovská doložka bola dohodnutá individuálne a povinný nebol žiadnym spôsobom nútený túto podmienku prijať.

Odvolací súd sa s tvrdením oprávneného nestotožnil, naopak dôvody uvedené okresným súdom v napadnutom uznesení považuje za správne. Bolo povinnosťou exekučného súdu, aby preskúmal exekučný titul aj s ohľadom na ustanovenie § 45 ods. 1 ZoRK. Možnosť skúmať vykonateľnosť exekučného titulu v ktoromkoľvek štádiu exekučného konania vyslovil Najvyšší súd SR už v rozhodnutí zo dňa 27. 01. 1997, sp. zn.: 3 Cdo/164/1996, v ktorom okrem iného uviedol, že v prípade zistenia, že exekúcia bola nesprávne nariadená na základe titulu, ktorý nespĺňa požiadavku vykonateľnosti po stránke formálnej a materiálnej: musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená. Odvolací súd sa nestotožnil s námietkou oprávneného, že exekučný súd nie je oprávnený na preskúmavanie rozhodcovského rozhodnutia a svojim postupom v danej veci prekročil svoje právomoci, pričom odvolací súd poukazuje aj na uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn.: III. ÚS 86/2010-19 z 18. 02. 2010, v ktorom okrem iného, konštatoval, že súd je kedykoľvek v priebehu exekučného konania oprávnený ex officio skúmať, či sú podmienky núteného vymáhania pohľadávky splnené. Oprávnenie exekučného súdu skúmať materiálnu vykonateľnosť exekučného titulu vyplýva aj z ustanovenia § 44 ods. 2 a § 58 ods. 1 Exekučného poriadku.

Exekučný súd v súlade s kritériami, na ktorých je založený inštitút neprijateľnej zmluvnej podmienky preskúmal rozhodcovskú doložku. K námietke oprávneného k záveru exekučného súdu o tom, že sa jedná o neprijateľnú zmluvnú podmienku, poukazuje odvolací súd na to, že rozhodcovská doložka začlenená do rámca osobitných zmluvných dojednaní k po i smej zmluve v danom prípade spôsobuje hrubý nepomer v právach a povinnostiach zmluvných strán, a to v neprospech spotrebiteľa. Jedná sa o nerovný, nevyvážený vzťah, pričom nemožno pochybovať o tom, že takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom. Na absolútne neplatnú zmluvnú podmienku súd prihliadne aj bez návrhu a rovnako bez návrhu súd exekúciu zastaví, ktorá sa vedie o vymożenie plnenia z takejto neprijateľnej zmluvnej podmienky. Ak neprijateľnou zmluvnou podmienkou je samotná rozhodcovská doložka a dodávateľ ju použije, ide o výkon práv v rozpore s dobrými mravmi. Súd je oprávnený a povinný zastaviť exekúciu v celom rozsahu, ak exekučným titulom je rozhodcovský rozsudok rozhodcu alebo rozhodcovského súdu, ktorý svoju právomoc odvodzoval z neprijateľnej rozhodcovskej zmluvy (§§ 39, 53 ods. 5, § 45 ods. 1 písm. c/ ods. 2 ZoRK). Iba tak môže súd naplniť cieľ článku 6 ods. 1 Smernice Rady ES 93/13/EHS zo 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách postarať sa o to, aby spotrebiteľov nekalé podmienky v záujme vyššej kvality života bežných ľudí nezaväzovali. Pokiaľ exekučný súd zistí uvedené nedostatky už v štádiu žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, dôsledkom toho je procesné vyústenie - zamietnutie žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku. Význam posudzovania kritérií z hľadiska, či sa nejedná o neprijateľnú zmluvnú podmienku u rozhodcovej doložky je zvýraznený tým, že cieľom rozhodcovskej zmluvy je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu arbitrom - rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvného strany delegovali takúto právomoc. V prípade narušenia zmluvných vzťahov, v krízových situáciách vzniku sporu potom súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy. Udeje sa tak v súkromnoprávnom procese, a preto je požiadavka na rešpektovanie princípov súkromného práva arbitrom vrátane princípu dobrých mravov plne opodstatnená. V prípade rozhodovania rozhodcom sa nejedná o výkon verejnej štátnej moci. Preto nad všetky pochybnosti je potrebné mať preukázanú skutočnosť, či spotrebiteľ pri uzatváraní rozhodcovskej doložky si plne uvedomoval význam, obsah a podstatu tohto inštitútu, ktorým

sa v podstate prenáša - deleguje právomoc na rozhodnutie prípadného sporu súkromnoprávnou osobou a nie všeobecným súdom. Spotrebiteľ sa vzdáva Ústavou garantovaného práva na prejednanie jeho veci pred nezávislým štátnym súdom. V dôsledku toho je plne oprávnená požiadavka na to, aby rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná.

Odvolaací súd poukazuje na to, že v danom prípade vzhľadom na spôsob a obsah rozhodcovskej doložky, rozhodcovská doložka nesleduje zachovanie rovnováhy — medzi zmluvnými stranami, naopak vyznieva nesporne v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ s ohľadom na vzdialenosť miesta konania v prípade podania návrhu zo strany veriteľa nemá možnosť sa relevantným spôsobom brániť proti návrhu, ani sa zúčastniť rozhodcovského konania. Nerovnováha vo vzájomnom vzťahu medzi spotrebiteľom a dodávateľom, ktorú toto zmluvné dojednanie zakladá má reálny základ a v žiadnom prípade nevyplýva len zo skutočnosti, že povinný „len nevyužil svoje procesné oprávnenia“. Podpisom zmluvy, ktorej obsahom bolo aj dojednanie rozhodcovskej doložky v naznačenom znení sa spotrebiteľ dopredu reálne vzdal práva na účinnú právnu ochranu.

Odvolaací súd poukazuje tiež na skutočnosť, že rozhodnutie rozhodcu preberá formálne argumenty žalujúcej strany a rozhodca sa nevysporiadal s vylúčením inštitútov zameraných na ochranu spotrebiteľa, a tým vlastne porušil kogentné predpisy určené na ochranu spotrebiteľa.

Preskúmaním veci odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie oprávneného nebolo dôvodné. Rozhodcovská doložka je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a preto bola od počiatku neplatná v zmysle § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka. Z tohto dôvodu exekučný titul vydaný v rozhodcovskom konaní nemôže v danej veci byť zákonným podkladom na vykonanie exekúcie. Rozhodcovská doložka v podstate zakladá oprávnenie rozhodcovského súdu konať a rozhodnúť. Exekučný súd skúmajúc platnosť rozhodcovskej doložky posudzuje, či exekučný titul vydal orgán na to oprávnený. Predpokladom pre udelenie poverenia na vykonanie exekúcie je existencia exekučného titulu - vykonateľného rozhodnutia po materiálnej aj formálnej stránke, čo súd skúma ex offo. Ak rozhodnutie, ktoré je titulom vydal nepríslušný orgán, potom ide o právny akt nulitný, ktorý v exekučnom konaní nie je možné vykonať, keďže nulitný právny akt nikoho nezaväzuje a hľadá sa naň, akoby neexistoval. Ak súd toto zistí pred vydaním poverenia je namieste zamietnuť žiadosť

o vydanie poverenia v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku a následne, podľa ods. 3 citovaného ustanovenia Exekučného poriadku, exekučné konanie zastaviť. Keďže ani ostatné odvolacie dôvody oprávneného neboli opodstatnené, odvolací súd dospel k záveru, že exekučný súd správne žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie ako nedôvodnú zamietol. Zistenie o neplatnosti rozhodcovskej doložky je aj samo o sebe postačujúcim dôvodom pre zamietnutie žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia...»

Vychádzajúc z citovaného, ústavný súd na rozdiel od sťažovateľky nepovažuje napadnuté uznesenie krajského súdu za nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné, keďže z neho vyplýva dostatok právne relevantných argumentov odôvodňujúcich kľúčové právne závery odvolacieho súdu. Úlohou ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je posudzovanie právnej perfektnosti namietaných rozhodnutí všeobecného súdu z hľadiska formálnych požiadaviek vyplývajúcich zo zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a z týchto aspektov jeho „vylepšovanie“ (IV. ÚS 325/08), ale posúdenie jeho ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti.

Ústavný súd po preskúmaní právnych záverov krajského súdu dospel k záveru, že v posudzovanej veci sa odvolací súd nedopustil takých výkladových omylov či iných pochybení, ktoré by zakladali rozpor napadnutého uznesenia krajského súdu s obsahom základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie.

Ústavný súd považuje za potrebné reagovať aj na námietku sťažovateľky, ktorými poukazuje aj na nejednotnosť rozhodovacej praxe všeobecných súdov pri rozhodovaní o vecne a právne podobných veciach. V tejto súvislosti ústavný súd v zhode so svojou doterajšou judikatúrou (m. m. I. ÚS 17/01) predovšetkým zdôrazňuje, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať právomoc, ktorá je podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zverená najvyššiemu súdu. Ústavný súd zároveň poznamenáva, že vývoj právnych názorov všeobecných súdov v právne obdobných prípadoch nemožno automaticky stotožňovať s porušením základného práva na súdnu

ochranu, pokiaľ je prípadná odlišnosť týchto právnych názorov založená na racionálnej právnej argumentácii. Je pritom vecou (a najmä povinnosťou) vo veci konajúcich všeobecných súdov vysporiadať sa nielen so zákonnosťou, ale aj ústavnosťou svojich rozhodnutí (čl. 144 ods. 1 ústavy).

Keďže napadnuté rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu. K zhodnému názoru ústavný súd dospel aj v konaní o iných porovnateľných sťažnostiach (III. ÚS 264/2012, I. ÚS 359/2012, I. ÚS 332/2012 a iné).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a obsahom sťažovateľkou označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto aj túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok, ústavný súd o jej ďalších návrhoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júla 2014